

Слободан Јовановић

АНГАЖОВАНОСТ У КЕРАМИЦИ

Изложба *Уметник-ца: Нове теме и идеје српске керамике после 2000-их*; кустоскиња: Биљана Вукотић; Музеј примењене уметности, Београд, 6. новембар 2012 – 31. јануар 2013.

Уметничка дела израђена у керамици, порцелану или стаклу често се схватају као радови примењене уметности који немају ангажованост текуће продукције визуелне уметности. У последњих тридесет година у свету, а у последњих десетак година код нас, све је више уметник-ца који превазилазе занатске и поетске оквире медија керамике. Нове инсталације најчешће имају облик класичних скулптура, али све више постају део рецентне продукције „скулптура у проширеном пољу”.

Изложба *Уметник-ца: Нове теме и идеје српске керамике после 2000-их* ауторке Биљане Вукотић, кустоскиње Музеја примењене уметности, представља радове десетак уметница које својим поетикама превазилазе ограничења медија керамике. Већина приказаних предмета је из колекције Музеја примењене уметности. Изложени су радови Ларисе Ацков, Наташе Василић, Слађане Данојевић, Јоване Филиповић, Биљане Миленовић, Катице Павелке Вукајловић, Љубице Јоцић, Јасмине Пејчић, Биљане Лане Ракановић, Валентине Савић и Весне Шауле.

Кустоскиња Биљана Вукотић је конципирала изложбу као реплику на феминистичку конференцију Дуње Блажевић и Жаране Папић „Друг-ца жена”, одржане у СКЦ-у крајем седамдесетих година прошлог века. Као што је на тој конференцији

први пут представљен феминистички дискурс у једном социјалистичком друштву, на изложби *Уметник-ца* у МПУ приказани су радови уметница које ангажованим приступом обрађују класичне и уводе нове теме у савремену српску керамику. У њиховим радовима разматрају се еколошки проблеми, феминистички хумор, морбидна сексуалност или представа маргиналних друштвених појава.

Овај постфеминистички приступ конципирању радова доводи уметнице у позицију циничне критике друштва, што је највише приметно у радовима Биљане Лане Ракановић. Основни покретач њених експресивних радова је жеља да се помоћу сатире представи савремени друштвени тренутак. У четири рада представљена на изложби „*Уметник-ца*” („Преквалификација – друга шанса”, „*The Show Must go on* (Циркус)”, „Злице” и „Ружа”), Ракановић наглашава неке физичке особине представљених ликова, при чему их ставља у комичну корелацију са другим ликовима. Инсталација „*The Show Must go on* (Циркус)” је један од најзабавнијих радова савремене српске уметности. У једној керамичкој инсталацији Ракановић приказује зачуђујући свет циркуса, у којем је све могуће. Четрдесетак ликова у невероватним положајима представљају хаотични свет у којем је све испланирано, али се увек деси нешто непредвиђено.

На изложби *Уметник-ца* приметно је веће присуство радова уметница које користе поступак сито-штампе у обликовању радова. Овај поступак је већ постао стандард у српској керамици, чиме је олакшано мултимедијално развијање поетике већег броја младих уметница. Наташа Василић и Јована Филиповић у заједничким и самосталним радовима истражују могућности керамике у стварању интроспективних наратива. Њихове керамике представљају свет мрављих фарми, људских снова или страхова. У самосталним радовима, такође представљеним на изложби *Уметник-ца*, Василић и Филиповић негују различит приступ обради материјала – керамика, дрво или мозаик. Док Наташа Василић више користи технику сито-штампе, Јована Филиповић користи мозаик за конципирање завршног изгледа керамике.

Једна од уметница које су прве почеле да уводе сито-штампу у керамику је Лариса Ацков. Током протеклих пет-шест година, Ацков је урадила већи број циклуса радова који шире поимање традиционалног схватања керамике као уско одређеног скулпторског медија. У својим инсталацијама Ацков користи керамику као део веће концептуалне целине у којима је један од

главних носилаца и град Панчево. Њене инсталације настањују људи, духови и анђели који бораве у загађеној средини овог индустријског града. У последњим радовима Ацков користи фотографије и принтове стихова да нагласи сензитивност еколошких и еко-духовних тема које приказује.

Валентина Савић у конципирању радова користи мотиве из црне хронике ради критике потрошачког друштва. У радовима „Wings of Desire”, „Powder Tractat” и „Млеко” Валентина Савић проблематизује питање конзумације свега што је доступно, па макар и оног што је друштвено неприхватљиво, било да је реч о канибализму или некрофилији. Савић је једна од ретких уметница керамике чији радови су првенствено концептуални, при чему ти радови пружају одређену дозу нелагодности посматрачу (поготово ако зна шта рад представља).

Остале уметнице чији су радови приказани на изложби користе нове технике у конципирању и реализацији радова. Биљана Миленовић користи сито-штампу за обликовање радова израђених у папир порцелану и картонској амбалажи. Весна Шаула и Слађана Данојевић у различитим медијима представљају женски поглед, како на мушку фантазију, тако и на идеју „идеалне жене” (чији је симбол Мери Попинс). Катица Павелка Вукајловић и Јасмина Пејчић истражују структурне односе керамике и порцелана. У њиховим радовима, питање унутрашњег и спољашњег се са формалног аспекта пребацује на филозофско схватање дуалности људске природе.

На изложби *Уметник-ца: Нове теме и идеје српске керамике после 2000-те* по први пут можемо на једном месту видети радове ангажованих и уметница које раде у „проширеном пољу керамике”, тј. њихови радови не носе баласт бројних наратива модерне уметности. Поетике, ангажмани и начини израде код ових керамичарки се дијаметрално разликују, али је идеја ауторке изложбе Биљане Вукотић била да прикаже разноликост поетика и рада ових уметница. Вукотић у тексту написаном за каталог изложбе пише: „То су радови крајње широких уметничких решења, настали комбиновањем и/или деконструкцијом различитих традиционалних и савремених керамичких техника, попут оних израђених од: порцелана, каменине, раку, тера сигилата, мајолике и фајанса.” Нажалост, каталог изложбе још увек није доступан, али би требало да се појави до краја године.